

Použitie PC na hodinách anglického jazyka

Petra Jesenská

Anotácia

V príspevku je rozpracované špecifické využitie výpočtovej techniky na vyučovaní anglického jazyka na úrovni stredne pokročilí (upper-intermediate) až pokročilí (advanced). Prostredníctvom PC je možné vyučovať posluchové i písomné zručnosti a kompetencie študentov anglického jazyka. Posluchové cvičenia je treba vnímať v kontexte CD-ROMu, ktorý vznikol v rámci medzinárodnej spolupráce na multilingválnom európskom projekte COM-I-N-EUROPE. CD-ROM je pre používateľov praktický, pretože rýchlosť posluchových aktivít nahratých na CD-ROMe je možné regulovať podľa potreby. (Príspevok obsahuje štyri obrázky.)

0 Úvod

Výpočtová technika a technológia napredujú takým závratným tempom, že by nebolo veľmi prezieravé ignorovať ich. Na hodinách anglického jazyka je možné a aj nanajvýš vhodné využívať PC (personal computer, počítač) veľmi cieľavedome či už na rozvíjanie jednotlivých jazykových zručností a kompetencií, alebo „len“ ako názornú pomôcku pri ukázkach obrázkov, tabuliek, literárnych citátov a podobne. Treba zdôrazniť, že nové informačné technológie nech už sú sofistikované do akejkoľvek predstaviteľnej miery, nedokážu celkom nahradiť osobný kontakt s vyučujúcim ani s ostatnými komunikantmi (študentmi, interlokútormi). Bolo by veľkou chybou domnievať sa, že jedným z hlavných cieľov rozvíjania a napredovania nových technológií je práve ich substitúcia učiteľa anglického jazyka. Informačné technológie sú vždy len pomôckou študenta a/alebo učiteľa pri výklade, nácviku alebo testovaní prebraného učiva. Zároveň je to však aj dôvod, prečo by mal PC patriť do povinnej výbavy každého

učiteľa¹ a študenta². Vhodným príkladom je využitie PC, samozrejme s príslušným softvérom a inou neoddeliteľnou výbavou (napr. reproduktormi, dataprojektorom a podobne), pri nácviku posluchu telefonického rozhovoru a jeho následnom zostavení.

1. Nácvik posluchu pomocou využitia PC

Zdalo by sa, že na nácvik posluchu by postačil aj obyčajný magnetofón s rozhovorom nahraným na magnetofónovej páske. Nie je tomu celkom tak.

Na našom CD-ROMe, ktorý je finálnym produktom multilingválneho európskeho projektu COM-IN-EUROPE³, je možnosť zvoliť si nasledovné možnosti:

- tempo telefonického rozhovoru, t. j. rýchlosť reči,
- prízvuk realizovaného rozhovoru.

Na magnetofónovej páske jednoducho nie je možné zvoliť si ani jednu z uvedených možností. Predchádzajúce technológie sú limitované časom svojho vzniku, čo je prirodzené. Okrem iného je nutné podotknúť, že študent angličtiny má nielen šancu počuť telefonický rozhovor rodených hovoriacich po anglicky (tzv. *native speakers*), ale dostáva príležitosť vypočuť si autentický (skutočný) rozhovor, čo je nesmierne dôležité. Medzi školskou (resp. akademickou) angličtinou a angličtinou, ktorá sa používa v každodenných súvislostiach, sú jemné štylistické odchýlky minimálne na osi formálnosť – neformálnosť alebo knižnosť – hovorovosť. Pri špecifickom obsahu rozhovoru vstupuje do hry príznakovosť odbornosti na osi všeobecnosť – špecifickosť (odbornosť).

¹ Používajúc maskulínium máme na mysli aj učiteľku.

² Študentky.

³ Viac o projekte na stránkach <http://www.plurilingua.com/static/sk> alebo v katedrovom zborníku Katedry anglistiky a amerikanistiky FHV UMB zo 7. Národnej konferencie *Is Creativity The Key To Success In An EFL Classroom?*. Bratislava (Slovakia) : PEEM, 2004. ISBN 80-88901-98-7. Názov príspevku: *COM-I-N-EUROPE*. Informácie o projekte je možné nájsť aj na stránke univerzity www.umb.sk/Spravodajca (číslo 5, máj - jún 2004 alebo v čísle 4., marec - apríl 2005).

- Pri voľbe rýchlosti rozhovoru je možnosť zvoliť si medzi rýchlym (teda prirodzeným) tempom a pomalším tempom pre začiatočníkov alebo študentov, ktorí nie sú dostatočne zdatní v posluchu a boria sa s problémami porozumenia *native speakers*.
- Pri výbere prízvuku je možnosť zvoliť si rozhovor v troch varietách angličtiny, a síce v britskej, americkej alebo írskkej variete angličtiny. Každý, kto sa učí po anglicky, vie, že tieto variety majú svoje špecifiká ortografické, ortoepické, morfológické, lexikálne, syntaktické, štylistické a v neposlednom rade i špecifiká kulturologické. Kombinácia spomenutých špecifických vlastností každej variety jazyka veľmi často pre študenta angličtiny predstavuje „oriešok“, ktorý je náročné rozlúsknuť najmä v súvislosti s posluchom a následným porozumením prehovoru.

2. Niekoľko poznámok k práci so špecifickým CD-ROMom

CD-ROM, ktorého stručnú charakteristiku v tomto príspevku podávame, je jednou z jedenástich jazykových kombinácií, ktoré v rámci projektu v rokoch 2003 – 2005 vznikli. Uvedený slovensko-anglický CD-ROM, nazvaný *Intercultural Communication for Managerial Staff* môže byť nainštalovaný do počítača pomocou systému Windows (98, 2000, XP) so štandardným navigátorom (Internet Explorer alebo Netscape Navigator od verzie 4 a vyššie, ale odporúča sa najmä Internet Explorer 6).

2.1 Systém potrebný na inštaláciu

V prípade plného využívania multimediálneho aspektu CD-ROMu je potrebný minimálne multimediálny PC, Pentium II 200 MHz s aspoň 32 Mbyte/Mo (odporúča sa 64 Mb/Mo) pamäť RAM, s 200 Mbyte voľným miestom na hard disku a s minimálnou veľkosťou obrazovky 1024 x 768, s CD-ROM drive a so 16 bitovou audiokartou.

2.2 Cieľová skupina

Interaktívny multimedialný CD-ROM bol vytvorený s ohľadom na odborníkov a riadiacich pracovníkov, ktorí prichádzajú do pravidelného kontaktu (alebo sa naň pripravujú) so zahraničnými obchodnými partnermi používajúcimi anglický jazyk ako dorozumievací prostriedok. Okrem upriamena pozornosti na množstvo dôležitých aspektov jazyka sa zostavovatelia CD-ROMu zamerali aj na interkultúrne špecifiká, ktoré ovplyvňujú rokovania a iné druhy konverzácie súvisiacej s obchodnými záležitosťami. Východiskovou pozíciou pre CD-ROM sa stal vznik samoštudijných materiálov, ktoré umožňujú jednoduché využívanie jazyka a informácií z oblasti kultúry ako rozhodujúcich prostriedkov komunikácie. CD-ROM je možné využívať v školiacich strediskách (najmä na celoživotné vzdelávanie) alebo v obchodných vzťahoch medzi riadiacimi pracovníkmi vo všetkých odvetviach. CD-ROM možno používať na autonómne štúdium jazyka alebo na samoštúdium a je vhodný na rôzne druhy požiadaviek (zvládnutie jazyka, pochopenie interkultúrnych špecifik, zostavenie správy technického alebo obchodného obsahu atď.) alebo ako referenčné odkazy a vysvetlivky (gramatika, slovná zásoba, informácie týkajúce sa kultúry a pod.). Každému záujemcovi zároveň umožňuje zrozumiteľné štúdium mnohých fráz, ustálených najmä v obchodných transakciách. Materiál na CD-ROMe pozostáva približne zo 100 hodín štúdia.

2.3 Typy cvičení

CD-ROM obsahuje elektronické vysvetlivky v audiovizuálnej podobe (t. j. znázornené ortograficky aj zrozumiteľne nahraté v cieľovom jazyku, teda v angličtine). Vysvetlivky opisujú štruktúru CD-ROMu, obsah, prístupy a ciele jeho rozličných častí. Rovnako vysvetľujú jednotlivé typy cvičení.

Takmer všetky zložky jazyka sú zachytené v štyroch základných typoch cvičení:

- gramatické cvičenia (prostredníctvom písania, čítania, porozumenia a posluchu),
- lexikálne cvičenia (prostredníctvom písania, čítania, porozumenia a posluchu),
- syntaktické cvičenia (prostredníctvom písania, čítania, porozumenia a posluchu),
- kulturologické cvičenia ako neoddeliteľná súčasť jazyka (prostredníctvom písania, čítania, porozumenia a posluchu).

Východiskovým jazykom je materinský jazyk, teda slovenčina. Cieľovým jazykom je angličtina. CD-ROM nie je vhodný pre začiatočníkov, pretože približne zodpovedá úrovni *upper-intermediate* (pokročilí) až *advanced* (veľmi pokročilí).

Softvér CD-ROMu ponúka nasledovné:

- 500 rôznych interaktívnych multimediálnych cvičení,
- viac ako 30 autentických dialógov zaznamenaných v rôznych varietach angličtiny a v rôznom tempe reči,
- funkčné stránky odkazujúce na informácie týkajúce sa kultúry, gramatiky alebo tematizovanej slovnej zásoby,
- špecializovaný elektronický slovník obsahujúci približne 3000 – 3500 špecifických termínov, výrazov a kolokácií.

Témy zahrnuté do CD-ROMu pokrývajú nasledovné okruhy:

- uvedomovanie si kultúrnych špecifik,
- odhaľovanie ukrytého významu výpovede,
- vyjednávanie obchodných podmienok,
- vybavovanie a riešenie reklamácií,
- prezentovanie vlastnej firmy atď.

2.4 Cvičenia zamerané na posluš telefonických rozhovorov

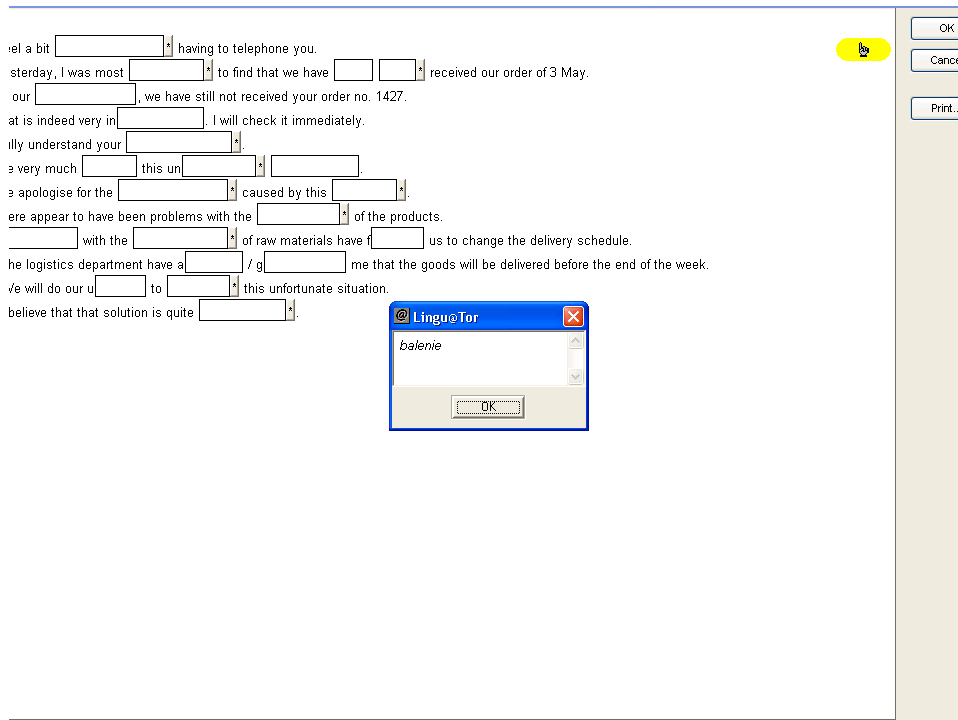
Nadväzujúc na už spomenuté, súčasťou CD-ROMu je i 30 autentických dialógov, z ktorých mnohé sa týkajú práve telefonovania s obchodným partnerom alebo s nadriadeným.

Pred samotným nácvikom posluchu si študent angličtiny osvojí názvy častí telefonického aparátu, ako zachytáva obrázok č. 1.

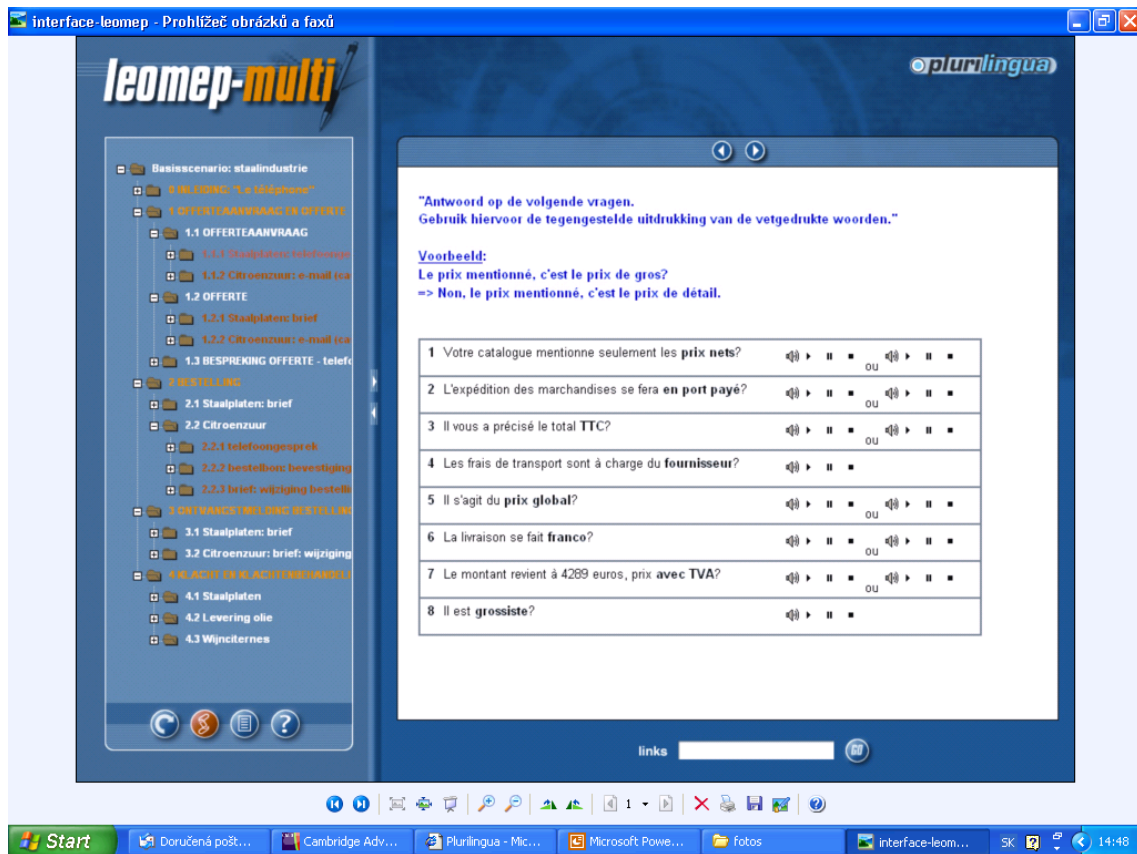

Obrázok 1 Časti telefonického prístroja

Posluch je možné vypočúť si s následným sledovaním textu na CD-Rome alebo bez neho. Výhodou ostáva fakt, že pri niektorých cvičeniach si študent môže vybrať z niekoľkých možností, čo mu uľahčuje situáciu, ako zaznamenáva obrázok č.2.

Obrázok 2 Doplňovanie konverzácie na základe vypočutého rozhovoru

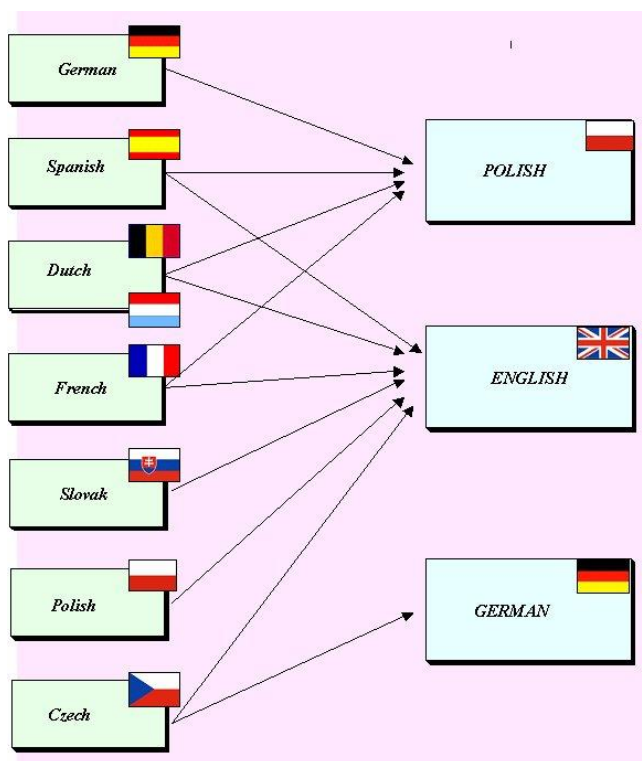
Obrázok 3 Zoradenie replík telefonického rozhovoru

Na obrázku č. 3 je znázornené zoraďovanie jednotlivých častí telefonického rozhovoru do súvislého logického celku. Počas počúvania rozhovoru si študenti overia a skontrolujú správnosť svojich riešení.

Všetky úlohy majú okrem iného spoločnú jednu vlastnosť – zaznamenávajú tzv. *skóre*, teda študentovu úspešnosť v percentách pri riešení ktorejkoľvek úlohy (pozri obrázok č.1). Študent tak získa prehľad o úspešnosti svojich zručností a jednotlivých kompetencií.

2.5 Jazykové kombinácie

Slovenčina – English nie je jedinou jazykovou kombináciou daného CD-ROMu. Jazykových kombinácií, tzv. *modulov*, je jedenásť. Ich prehľad zachytáva nasledujúci obrázok č. 4.

Obrázok 4 Jazykové kombinácie

V ľavom stĺpci obrázka č. 4 je východiskový (materinský) jazyk študenta a napravo sa nachádza cieľový jazyk, čo znamená cudzí jazyk, ktorý má študent ambíciu zvládnuť.

3. Zhrnutie

Používanie sofistikovaných informačných technológií na hodine anglického jazyka na strednom alebo vyššom stupni vzdelávania je nielen užitočné, ale pre študenta aj zaujímavé a nesmierne zábavné. V príspevku sme sa zamerali na ukážky nácviku posluchu telefonického rozhovoru prostredníctvom CD-ROMu nazvaného *Intercultural Communication for Managerial Staff*. Prednosťou CD-ROMu je jeho interaktívnosť a flexibilita – študent má možnosť sám si určiť rýchlosť prehovoru a varietu angličtiny, v ktorej si praje daný dialóg vypočuť (v britskej, americkej alebo írskej variete). Študent sa pri práci s PC zároveň dozvie svoje skóre, teda percentuálnu úspešnosť riešení danej problematiky. Príspevok obsahuje štyri obrázky znázorňujúce jednotlivé typy cvičení a jazykové kombinácie predstaveného CD-ROMu.

Zdroje

Intercultural Communication for Managerial Staff. Slovenčina-English. 2005. Multilingválny CD-ROM. 2005. ISBN 9077506225

Summary

This article discusses the use of PC during the English teaching courses from the upper-intermediate up to the advanced level. The use of a PC is perceived in the context of the COM-I-N-EUROPE project which has resulted in the production of the multimedial CD-ROM named *Intercultural Communication for Managerial Staff*. Types of CD-ROM excersises are described here regarding a specific form of learning English via listening and formulating the phone conversations. CD-ROM is user-friendly, because it is possible to

regulate the speed of listening activities available on the CD-ROM.
(The article contains four pictures.)

Klíčové slová:

Informačné technológie. *Native speaker*. CD-ROM. Návčik posluchu.
Telefonický rozhovor. Tempo reči. Variety anglického jazyka.